

**Organizacija: UDRUŽENJE GRAĐANA OMLADINSKI CENTAR EUNI
NAZIV PROJEKTA – RAVNOPRAVNI DOLJEVAC**

Članovi/ice projektnog tima : Marina Mladenović - koordinator, Milena Lazarević saradnik, Milan Petrović – asistent kooordinatora, Marko Mladenović - saradnik, Edin Đerlek – angažovani ekspert, Dragana Milenković članica Komisije za rodnu ravnopravnost lokalne samouprave Opštine Doljevac, koja je dala doprinos prilikom prikupljanja podataka za izradu strateškog dokumenta, i omogućila uvid u zvaničnu dokumentaciju lokalne samouprave, Sandra Pantić - saradnik
Opština: Doljevac

Dugoročni cilj projekta

Cilj projekta: Unapređeno sprovođenje politika rodne ravnopravnosti primenom rodno odgovornog budžetiranja. Jedinica lokalne samouprave i Komisija za rodnu ravnopravnost motivisane da sprovede politike rodne ravnopravnosti i primenjuju rodno odgovorno budžetiranje.

Rezultati projekta:

- Sprovedena analiza budžeta i praćenje primene LAP
- Konsultovani i informisani građani i građanke
- Kreirane preporuke za Jedinicu lokalne samouprave i Komisiju

Period realizacije projekta 25.12.2020. do 25.10.2021.

Realizacija projekta podrazumevala je analizu aktivnosti jedinice lokalne samouprave, aktivnosti Komisije za rodnu ravnopravnost, organizovanje fokus grupa za građane i građanke na teritoriji Opštine Doljevac u 16 mesnih zajednica.

U okviru projekta RAVNOPRAVNI DOLJEVAC, kroz 16 fokus grupa sprovedena je analiza učešća građana u aktivnosti koje sprovodi Opština Doljevac, sa posebnim osvrtom na aktivnosti povezane sa rodnodgovornim budžetiranjem i rodnom ravnopravnošću. Fokus grupe su sprovedene kao deo aktivnosti projekta, kako bi se jasno definisale mere i preporuke ka lokalnoj samoupravi u cilju sprovođenja aktivnosti iz lokalnog akcionog plana rodneravnopravnosti i aktivnosti lokalne samouprave.

METODOLOGIJA PROJEKTNIH AKTIVNOSTI

Kroz realizaciju našeg projekta podstakli smo kako žene tako i muškarce da ravnopravno učestvuju u osnaživanju žena i poboljšanju njihovog položaja u opštini Doljevac, a pre svega da zajednički sa predstavnicima lokalne samouprave kreiraju predlog strateškog dokumenta LAP –a RR, koji će biti po meri svih građana i od značaja za rešavanje ključnih problema. O postignutom cilju i rezultatima govori podatak koji imamo da su se članovima naše organizacije obratile žene iz dve – od 16 – mesne zajednice kako bi formirale žensko udruženje građana, takođe govori podatak da je članica našeg projektnog tima učestvovala u kreiranju izrade 6 biznis planova za poketanje sopstvenih biznisa od strane žena i apliciranje kod domaćih

i stranih fondova. Te aktivnosti nisu bile predviđene projektom, ali su uspešno realizovane u okviru projekta.

LAP rodne ravnopravnosti Opštine Doljevac, strateški dokument usvojen 2017, prestao je da važi 2020

Komisija rodne ravnopravnosti nakon usvajanja LAP –a nije imala nijedno zasedanje ni radni sastanak, takođe članovi Komisije učestvovali su u opštinskim aktivnostima,, ali nisu realizovali aktivnosti u sopstvenoj režiji, niti je Komisijua bila inicijator aktivnosti.Lokalno stanovništvo nije bilo upoznato sa dokumentom, kao ni značajem istog, a nije ni sa potrebama da se novi, revidirani LAP treba do kraja godine pripremiti kako bi se usvojio na Skupštini za naredni period. U saradnji sa predstavnicima lokalne samouprave, preduzetnicima u 16 mesnih zajednica organizovli smo jednodnevne radionice/sastanke/fokus grupe sa meštanima, predstavili značaj lap-a rodne ravnopravnosti, i otvorili diskusije za iznošenje predloga lokalnog stanovništva kako bi se *novi dokument pripremio za izradu i skupštinsko usvajanja. A pre svega prilagođen potrebama i rešavanju problema građana.

16 fokus grupa okupile su ukupno 160 meštana i meštanki, procenat žena bio je 65%, s tim što bismo naglasili da je aktivno učešće i diskusiju tokom fokus grupa uzela mlađa populacija. Učesnici su bili starosne dobi od +18 do +65 godina. Obrazovne strukture od završene osnovne škole do fakultetski obrazovanih osoba. Prilikom pozivanja učesnika koristili smo lokalnu radio stanicu Koprijan, kao i lokalne portale www.doljevac.org. Takođe bismo istakli da smo koristili prostorije mesnih zajednica iz uz pomoć članova lokalanih mesnih zajednica smo takođe uputili poziv učesnicama i učesnicima. Doprinos prilikom predstavljanja LAP -a rodne ravnopravnosti članovima našeg tima i učestvovanjem na nekim /ne svim fokus grupama dala je i članica Komisije rodne ravnopravnosti Opštine Doljevac. Takođe predstavnica Komisije nam je omogućila uvid u zvaničnu dokumentaciju lokalne samouprave.

Nalazi analize

Politike rodne ravnopravnosti u Republici Srbiji i opštini Doljevac

Rodna ravnopravnost podrazumeva jednaka prava, odgovornosti i mogućnosti, ravnomerno učešće i uravnoteženu zastupljenost žena i muškaraca u svim oblastima društvenog života, jednake mogućnosti za ostvarivanje prava i sloboda, korišćenje ličnih znanja i sposobnosti za lični razvoj i razvoj društva, jednake mogućnosti i prava u pristupu robama i uslugama, kao i ostvarivanje jednake koristi od rezultata rada, uz uvažavanje bioloških, društvenih i kulturološki formiranih razlika između muškaraca i žena i različitih interesa, potreba i prioriteta žena i muškaraca prilikom donošenja javnih i drugih politika i odlučivanja o pravima, obavezama i na zakonu zasnovanim odredbama, kao i ustavnim odredbama .

Rodne nejednakosti su i dalje prisutne u svakodnevnom životu i njihovo otklanjanje zahteva ne samo pravno regulisanje jednakih mogućnosti, već i promenu pristupa planiranja i sprovođenja javnih politika koja će omogućiti da žene i muškarci imaju jednaku korist od razvoja zajednice.

Relevantni domaći zakoni i politike koji postavljaju ciljeve i definišu obaveze jedinica lokalnih samoprava su: Ustav Republike Srbije, Zakon o ravnopravnosti polova, Zakon o zabrani diskriminacije, Zakon o lokalnoj samoupravi.

Nacionalna strategija rodne ravnopravnosti dokument koji definiše unapređenje položaja žena i rodnu ravnopravnost koja predstavlja važan Vladin dokument na osnovu kojeg će se razvijati dalje aktivnosti u pravcu poboljšanja rodne ravnopravnosti. Tim sistemskim dokumentom se utvrđuje celovita i usklađena politika države u cilju eliminisanja diskriminacije žena, poboljšanja njihovog položaja i integrisanja principa rodne ravnopravnosti u sve oblasti delovanja institucija sistema, kao jedan od elemenata modernizacije i demokratizacije društva, u cilju bržeg, ravnomernijeg i efikasnijeg društvenog razvoja. Strategijom su obuhvaćene oblasti koje se tiču učešća žena u kreiranju politika i u donošenju odluka u oblasti ekonomije, obrazovanja, zdravlja, nasilja nad ženama, kao i pitanja sredstava javnog informisanja i javnog mnjenja, pošto je kroz široku i demokratsku diskusiju procenjeno da su ove oblasti ključne za poboljšanje položaja žena i unapređivanje rodne ravnopravnosti.

Nacionalna strategija usvojena je 14.10.2021. za period od 2021. do 2031.

Vizija koja se ostvaruje Strategijom je rodno ravnopravna Republika Srbija u kojoj su žene i muškarci, devojčice i dečaci, kao i osobe drugačijih rodnih identiteta ravnopravni, imaju jednaka prava i mogućnosti za lični razvoj, pružaju ravnopravan doprinos održivom razvoju društva i preuzimaju jednaku odgovornost za budućnost.

Strateški okvir od ključne je važnosti za jačanje kapaciteta institucija i organizacija, poboljšanje koordinacije ključnih aktera i podizanje nivoa svesti građana o rodnoj ravnopravnosti.

Ovim dokumentima su ujedno i definisane obaveze i mogućnosti lokalnih samoprava odnosno postavljeni su ciljevi u oblasti rodne ravnopravnosti. Opšti ciljevi Nacionalne strategije su: Strategija takođe uključuje i aktivnosti na unapređenju i nastavku primene rodno odgovornog budžetiranja u Republici Srbiji, na svim nivoima.

Ciljevi održivog razvoja Ujedinjenih nacija (17 ciljeva) predstavljaju globalnu agendu na delovanje radi iskorenjivanja siromaštva, zaštite životne sredine i obezbeđivanja mira i prosperiteta za sve. Ukidanje svih oblika diskriminacije žena i devojčica ne samo da je osnovno ljudsko pravo, nego ima višestruki efekat na druga područja razvoja.

Cilj 5 : O snaživanje žena i promovisanje rodne ravnopravnosti je od suštinskog značaja za brže postizanje održivog razvoja. Ukidanje svih oblika diskriminacije žena i devojčica ne samo da je osnovno ljudsko pravo, nego ima višestruki efekat na druga područja razvoja.

Od 2000. godine do danas, UNDP, zajedno sa našim partnerima iz UN i globalne zajednice stavio je ravnopravnost polova u centar svog rada i postigli smo odlične rezultate. U poređenju sa situacijom od pre 15 godina, većina devojčica se danas školuje, paritet polova u osnovnom obrazovanju postignut je u većini regiona. Žene danas čine 41% plaćene radne snage izvan poljoprivrede, u poređenju sa 35% u 1990. godini.

Svrha ciljeva održivog razvoja je nadgradnja ovih rezultata i svuda ukinuti diskriminaciju žena i devojčica. U nekim regionima, i dalje postoji velika neravnopravnost u pogledu plaćenog rada, kao i značajne razlike između žena i muškaraca na tržištu rada. Seksualno nasilje i eksploatacija,

neravnomerna raspodela neplaćene nege i rada u kući i diskriminacija u domenu javnog odlučivanja i dalje su velike prepreke.

Obezbeđivanje univerzalne zaštite seksualnog i reproduktivnog zdravlja i istih prava na ekonomske resurse, kao što su zemljište i imovina, predstavlja najvažniji zadati rezultat ovog cilja. Sada se na javnim funkcijama nalazi više žena nego ikada ranije, ali će podsticanje žena da u većem broju postanu lideri u svim regionima pomoći da se učvrste politike i zakonski propisi sa ciljem postizanja veće ravnopravnosti polova.

Obezbeđivanje univerzalne zaštite seksualnog i reproduktivnog zdravlja i istih prava na ekonomske resurse, kao što su zemljište i imovina, predstavlja najvažniji zadati rezultat ovog cilja.

Zakon o ravnopravnosti polova obavezuje organe javne vlasti da razvijaju aktivnu politiku jednakih mogućnosti u svim oblastima društvenog života i da prate ostvarivanje ravnopravnosti zasnovane na polu u svim oblastima društvenog života, primenu međunarodnih standarda i Ustavom zajemčenih prava u ovoj oblasti.

Oblasti u kojima Zakon interveniše su oblast zapošljavanja i zdravstvene zaštite, porodičnih odnosa, obrazovanja kulture i sporta, političkog, javnog života i sudske zaštite.

Zakonom se definiše pojam diskriminacije, kao i njene podvrste, neposredna i posredna diskriminacija. Naglašeno je da se ne smatra diskriminacijom ni povredom načela jednakih prava i obaveza donošenje posebnih mera radi otklanjanja i sprečavanja nejednakog položaja žena i muškaraca i ostvarivanja jednakih mogućnosti polova. Diskriminacijom se takođe ne smatraju posebne mere i programi namenjeni žrtvama nasilja u porodici kojima se obezbeđuje socijalna, pravna i druga pomoć i naknada, u cilju zaštite od nasilja u porodici i otklanjanja i ublažavanja posledica nasilja, kao i zbrinjavanju žrtava nasilja, u cilju sprečavanja nasilja i ostvarivanja njihovog prava na život bez nasilja (sigurne kuće i dr.).

Zakonom je predviđena obaveza da se u organima jedinica lokalne samouprave, u okviru postojeće organizacije i akta o unutrašnjem uređenju i sistematizaciji, organizuje stalno radno telo ili određuje zaposleni za rodnu ravnopravnost i obavljanje poslova ostvarivanja jednakih mogućnosti.

Statistički podaci razvrstani po polu

Član 12

Informacije i statistički podaci koji se prikupljaju i evidentiraju u organima javne vlasti i kod poslodavaca u svim oblastima u kojima se sprovode mere iz ovog zakona moraju biti, osim zbirno, razvrstani i iskazani po polu i starosnoj dobi.

Podaci o neplaćenom kućnom radu koji se prikupljaju i evidentiraju od strane republičkog organa nadležnog za statistiku i javno objavljuju, predstavljaju zvaničnu statistiku Republike Srbije, u skladu sa zakonom.

Organi javne vlasti dužni su da na godišnjem nivou objavljuju administrativne podatke o neplaćenom kućnom radu, radi preuzimanja od strane proizvođača zvanične statistike u cilju utvrđivanja njegove ukupne vrednosti i njegovog učešća u bruto domaćem proizvodu.

Informacije i statistički podaci razvrstani po polu i starosnoj dobi iz stava 1. ovog člana sastavni su delovi službene statistike, koja se vodi u Republici Srbiji i dostupni su javnosti, u skladu sa zakonom.

Evropska povelja o rodnoj ravnopravnosti - Savet evropskih opština i regiona (CEMR), kao asocijacija lokalnih i regionalnih vlasti iz više od 30 zemalja Evrope, usvojio je 2006. godine Evropsku povelju o rodnoj ravnopravnosti na lokalnom nivou. Do sada je Povelju potpisalo više od 1370 evropskih lokalnih i regionalnih uprava. Evropska povelja o rodnoj ravnopravnosti na lokalnom nivou je dokument koji daje jasan pregled svih oblasti rada lokalne vlasti u kojima je neophodno uvažiti princip jednakih mogućnosti. Važnost ovog međunarodnog dokumenta je u tome što pruža dobar pregled politika koje su u nadležnosti lokalne samouprave, a u okviru kojih bi primena rodne perspektive unapredila kvalitet života građana i građanki Doljevca. *Opština Doljevac potpisala je Evropsku povelju 07.12.2015¹.*

Komisija za rodnu ravnopravnost Opštine Doljevac formirana je prvi put 2017. godine.

Skupština je donela odluku i usvojila zvanični akt i imenovala članove Komisija broji ukupno 5 članova i članica koji su zaposleni u lokalnoj samoupravi.

Lokalni akcioni plan za rodnu ravnopravnost Opštine Doljevac, strateški dokument usvojen 2017. i važio je do kraja 2020.

U skladu sa obavezama koje proizilaze iz potpisivanja Evropske povelje, ali i obaveze primene nacionalnih politika i zakonskog okvira, opština Doljevac je izradila Lokalni akcioni plan rodne ravnopravnosti.

Lokalni akcioni plan rodne ravnopravnosti (LAP) definiše aktivnosti koje će opština preduzeti sa ciljem unapređenja rodne ravnopravnosti i poboljšanja položaja žena.

Analiza stanja je uključila prikupljanje sekundarnih podataka i indikatora položaja žena i muškaraca i rodne ravnopravnosti u opštini Doljevac i procenu kapaciteta opštine u oblasti rodne ravnopravnosti. Procena kapaciteta je sprovedena putem Alata za procenu kapaciteta lokalnih mehanizama za ravnopravnost polova, u okviru evropske podrške opštinama Progres odnosno stručnu podršku agencije Ujedinjenih nacija za rodnu ravnopravnost i osnaživanje žena – UN WOMEN. Članovi OC EUNI učestvovali su u izradi ovog LAP –a, a u proces nisu bile uključene ženske organizacije, jer ih u opštini Doljevac nema. Žene su nedovoljno informisane o mogućnostima udruživanja i nemaju dovoljno znanja, veština i informacija, ne poseduju kapacitete za formiranje zadruga, organizacija. Jedina ženska mreža je stranačka organizacija - Unija žena Srpske Napredne Stranke.

¹https://www.minrzs.gov.rs/sites/default/files/2018-11/Nacionalna%20strategija%20rodna%20ravnopravnost_1.pdf

* <https://www.rs.undp.org/content/serbia/sr/home/sustainable-development-goals.html>

* <https://www.paragraf.rs/propisi/zakon-o-rodnoj-ravnopravnosti.html>

* *Zakon o rodnoj ravnopravnost RS član 3* <https://www.paragraf.rs/propisi/zakon-o-rodnoj-ravnopravnosti.html>

Ciljevi definisani u ovom LAP su:

1. Povećano učešće žena u odlučivanju o lokalnom razvoju,

-Povećano učešće žena u kreiranju lokalnih politika kroz informisanje i podršku umrežavanju i osnaživanju žena,

-Povećana vidljivost i aktivnost odbornica,

2. Povećanje institucionalnih kapaciteta i resursa za uvođenje rodne ravnopravnosti u usluge koje pruža opština

-Formiranje tela za rodnu ravnopravnost pri opštinskom veću i Skupštini opštine,

-Formiranje komisije za rodnu ravnopravnost, kao stalnog radnog tela Skupštine ,

-Trening o Rodnoj ravnopravnosti i uvođenju rodne perspektive,

-Povećan nivo informisanosti zaposlenih u opštinskoj upravi i lokalnim institucijama i javnim preduzećima,

-Uspostavljen sistem prikupljanja, praćenja i analize rodno osetljivih podataka na lokalnom nivou,

3. Povećana vidljivost problema i aktivnosti na suzbijanju rodno zasnovanog nasilja prema ženama

-Povećana informisanost i svest o neprihvatljivosti nasilja prema ženama,

-Unapređen institucionalni odgovor na nasilje nad ženama,

4. Podsticaj žena na udruživanje, aktiviranje i formiranje udruženja

-informisanje žena o značaju aktivizma,

-edukacija o registrovanju udruženja i mogućnosti apliciranja kod opštine i donatora.

Na teritoriji opštine Doljevac postoji 16 mesnih zajednica. Zabrinjava činjenica da ni u jendom Savetu mestne zajednice nema žena.

Na osnovu istraživanja (sprovedenog od strane Udruženja poslovnih žena Srbije – u čijem su sprovođenju učestvovali i članovi/ce našeg udruženja) došli smo do saznanja da veliki broj žena trpi nasilje – kako psihičko, tako i fizičko ali da se zbog patrijarhalne sredine ne usuđuju da prijave, i zbog nedovoljne informisanosti ne znaju ni kako ni sa kim mogu sprečiti isto.

Istraživanje je rađeno 2019.-2020. u martu sa 250 ispitanica, istraživanje nije javno dostupno, jer nije privedeno kraju zbog covid pandemije.

Značajno veći procenat žena u odnosu na muškarce ima nepotpuno ili samo osnovno obrazovanje, a samim tim je i manji procenat žena u odnosu na muškarce koje imaju srednje obrazovanje. Razlike između muškaraca i žena sa višim i visokim obrazovanjem su zanemarljive. Nepoznato obrazovanje 36,2 % žena i 57,6% muškaraca, bez škole 9,0% žena i 10,3% muškaraca, osnovno obrazovanje 27,8% žena i 24,2% muškaraca, visoko obrazovanje 22,7% žena i 10,3% muškaraca. Najviše nepismenih žena je iznad 65 godina starosti – 501 žena. Ima 13 odeljenja osnovnog obrazovanja matične škole na teritoriji Opštine Doljevac i dva odeljenja Ekonomske škole iz Niša. U opštini nema programa za opbrzovanje odraslih.

Broj stanovnika uzrasta od 7-14 godina devojčica je 716, dečaka 766. Broj stanovnika uzrasta 15 – 18 godina devojčica 407, dečaka 419. Deca i mladi od 7 do 18 godina pohađaju institucije za obrazovanje na teritoriji Opštine Doljevac.

PRIMENA ROB-a u BUDŽETSKIM PROGRAMIMA U OPŠTINI DOLJEVAC

Za sprovođenje LAP, ali i bilo kojih mera i aktivnosti koje imaju za cilj unapređenje rodne ravnopravnosti neophodna su budžetska sredstva. Upravo sa ciljem povećanih ulaganja u rodnu ravnopravnost primenjuje se rodno odgovorno budžetiranje. U Republici Srbiji ono je i obavezno za sve budžetske korisnike, na osnovu izmena Zakona o budžetskom sistemu iz 2015. godine. Ovim Zakonom rodno odgovorno budžetiranje (ROB) definisano je kao “primena rodne analize na budžet”.

Rodna analiza obuhvata postupak prikupljanja, analize i tumačenja rodno senzitivnih podataka u određenoj oblasti, radi boljeg razumevanja prepreka u ostvarivanju rodne ravnopravnosti ili postojećih neravnopravnosti koja je definisana propisima u praksi, uključujući prepreke u pristupu javnim uslugama ili javnim dobrima, nerazumevanje različitih potreba i prioriteta koje određene polne, starosne, obrazovne i druge karakteristike imaju i na koje bi LS trebalo da odgovori svojim politikama i programima. Rodna analiza treba da posluži usvajanju strateškog pristupa u otklanjanju rodni neravnopravnosti, odnosno ulaganju u one prioritete u datoj oblasti ili resoru, gde će programi koji se finansiraju ostvariti najveći pomak u otklanjanju neravnopravnosti. Preporuka je da se rodna perspektiva uvodi prvo tamo gde je najveći doprinos rodnoj ravnopravnosti, na osnovu rodne analize odnosno dostupnih statističkih i analitičkih podataka, najjači efekat na otklanjanje neravnopravnosti i poboljšanje kvaliteta života ciljanih grupa žena ili muškaraca, devojčica ili dečaka, uklanjanje rodno zasnovanih neravnopravnosti i nejednakog pristupa resursima, uslugama i šansama.

Prelazak sa linijskog na programsko budžetiranje u potpunosti menja višedecenijsku praksu pripreme budžeta i to tako što se sada svaki trošak u budžetu dovodi u vezu sa konkretnim aktivnostima, ciljevima odnosno rezultatima koje je potrebno ostvariti. Jedna od značajnih promena, ali i izazova je činjenica da priprema budžeta više nije isključivo zaduženje osoba koje u lokalnim samoupravama i kod budžetskih korisnika rade finansije. Umesto toga priprema budžeta, sprovođenje, praćenje i izveštavanje postaje proces u koji se uključuju i donosioci odluka i izvršioци iz lokalne uprave relevantni i za druge nadležnosti lokalne samouprave.

Svi budžetski korisnici dužni su da postupno uvode ROB, a da do 2021. (posle produžetka rodka do 2024. godine) u svim programima imaju najmanje jedan rodno odgovorni budžetski cilj, programske aktivnosti i projekte i odgovarajuće indikatore. Svi indikatori koji se odnose na osobe, moraju biti razvrstani po polu. Čitav proces uvođenja ROB je vođen od strane Ministarstva finansija i Koordinacionog tela za rodnu ravnopravnost, uz podršku UN Women. Podršku JLS pruža i Stalna konferencija gradova i opština.

Građanski vodič kroz budžet opštine Doljevac ne sadrži informacije o rodno odgovornom budžetiranju. Na sajtu opštine nema informacija o primenipriomeni ROB. Iako je opština Doljevac u obavezi da primenjuje ROB, u programskim informacijama u Odluci o budžetu (za 2018, 2019 i 2020.) nema podataka o rodno odgovornim budžetskim programima, u smislu rodno odgovornih ciljeva i indikatora. U dokumentima koje je dostavila Komisija za rodnu

ravnopravnost dostupni su podaci o primeni ROB i o rodnoj dimenziji pojedinih budžetskih programa.

Aktivnosti Komisije za rodnu ravnopravnost koje su u vezi sa sprovođenjem LAP su:

Cilj 1. vezan za vidljivost i aktivnost odbornica i učešća žena u političkom životu - predstavljanje kandidatkinja građanima i građankama.

Cilj 2. Komisija je radila na projektu uspostavljanja lokalnog savetovališta za žene u situaciji nasilja.

Komisija nema podatke o oblicima podrške koji su im pruženi niti pokrenutim procedurama, namenjenim ženama na teritoriji Opštine Doljevac. U Doljevcu nema neformalne podrške ženskih grupa ženama u situaciji nasilja. Jedine aktivnosti koje su sprovedene na pomenutu temu realizovala je Unija žena SNSN –a, u okviru obeležavanja 16 dana aktivizma protiv nasilja nad ženama. Predstavnice ženskih organizacija u Nišu, kažu da je veoma važno na koji način se donose i primenjuju individualni planovi zaštite žrtava, a lokalne samouprave su dužne da obezbede koordinaciju službi i institucija i unaprede bezbednost žena.

Opština Doljevac je opština smeštena u Nišavskom upravnom okrugu na jugu Srbije. Prema popisu stanovništva iz 2011. godine, opština ima 18.463 stanovnika.

Muškaraca ima 9394 naspram 8925 žena. Najveće razlike u broju žena i muškaraca i u starosnim grupama od 30-40 i između 60 i 70 godina starosti. Ovo je posledica migracija stanovništva u kojima većinu migranata čine žene. Prema nacionalnim parametrima ekonomskog razvoja, opština se smatra nerazvijenom.

<i>Ekonomski aktivni</i>	<i>žene</i>	<i>muškarci</i>
Obavljaju zanimanje	1289	2712
Nezaposleni	1441	1736
Ekonomski neaktivni		
Deca mlađa od 15 godina	1305	1416
Penzioneri	1953	2261
Lica sa prihodima od imovine	34	55
Učenici/studenti (15 i više godina)	550	492
Lica koja obavljaju samo kućne poslove u svom domaćinstvu	2100	430
Ostala neaktivna lica	331	358

Budžetski program 1. Lokalni razvoj i prostorno planiranje

2021. - 21.400.000 sredstva lokalne samouprave namenjenih strateškom, prostornom i urbanističkom planiranju, korisnici usluga, krajnjih rezultata usluga biće podjednako i muškarci i žene.

2020.- 17.650.000 sredstva lokalne samouprave namenjenih strateškom, prostornom i urbanističkom planiranju, korisnici usluga, krajnjih rezultata usluga biće podjednako i muškarci i žene.

2019. – 24.735.000 sredstva lokalne samouprave namenjenih strateškom, prostornom i urbanističkom planiranju, korisnici usluga, krajnjih rezultata usluga biće podjednako i muškarci i žene.

2018. – 31.200.000 sredstva lokalne samouprave namenjenih strateškom, prostornom i urbanističkom planiranju – rodna perspektiva nije prepoznata.

Budžetski program 2. Komunalna delatnost

2021. - 31.800.000 sredstva lokalne samouprave – održavanje javnog osvetljenja, upravljanje i snabdevanje vodom za piće, zoohigijena izgradnja rezervoara Kočane sa dovodnom i odvodnom vodom, zgradnja i uređenje pijačnih prostora na teritoriji Opštine Doljevac .Uređena pijaca u MZ Malošite, MZ Doljevac, MZ Pukovac.

2020. - 25.500.000 sredstva lokalne samouprave

2019. - 78.760.000 (58.060.000 – sredstva lokalne samouprave + 20.700.000 drugi prihodi/donacije/sredstva iz poreza i sl.).

2018. - 47.698.340 sredstva lokalne samouprave.

Budžetski program 3. Lokalni ekonomski razvoj

2021. - 5.500.000 sredstva lokalne samouprave predviđene su mere zapošljavanja i doneta je lokalna strategija, lokalni akcioni plan zapošljavanja u Opštini Doljevac, u priritete nisu uvrstili posebne pogodnosti za žene, ali uz mere i preporuke mogu revidirati.

- Uređenje prostornog investicionog ambijenta – ne postoji podatak šta je tačno urađeno

2020. – 5.500.000 sredstva lokalne samouprave

2019. – 6.000.000 sredstva lokalne samouprave

2018. – 4.000.000 sredstva lokalne samouprave

Budžetski program 4. Razvoj turizma

2021. - 44.860.000 sredstva lokalne samouprave. Plan aktivnosti podrazumeva promociju turizma u ruralnim područjima i unapređenje turističke ponude, uz mere i preporuke mogu se dati posebne pogodnosti ženama koje pokrenu biznise usmerene na turističku ponudu opštine Doljevac.

Finansirane su manifestacije namenjene lokalnom stanovništvu u MZ Orljane, MZ Klisura, MZ Mekiš, MZ Pukovac i MZ Doljevac.

2020. – 43.350.000 sredstva lokalne samouprave

2019. – 44.290.000 sredstva lokalne samouprave

2018. – 38.355.000 sredstva lokalne samouprave

Budžetski program 5. Razvoj poljoprivrede

Dominantna delatnost u opštini je poljoprivreda, dok su ostale delatnosti manje zastupljene. Od ostvarenog nacionalnog dohotka, po popisu 2002 god. od 650 miliona dinara, od poljoprivrede je ostvareno 439 miliona dinara tj. 67,5%, a od svih ostalih delatnosti 32,5%.

Dominantno mesto u poljoprivrednoj proizvodnji zauzima gajenje pšenice i kukuruza, a tradicionalno je ovaj kraj poznat po gajenju ranog povrća, bostana, krompira. Sredstva za realizaciju ovog Programa usmerena su za razvoj poljoprivrede i mogu se koristiti i za sledeće namene:

1. Realizaciju aktivnosti u okviru Program zaštite, uređenja i korišćenja poljoprivrednog zemljišta za 2021. godinu

- Odvodnjavanje i navodnjavanje poljoprivrednog zemljišta (projektovanje, izgradnja)
- Elektrifikacija poljoprivrednog zemljišta (projektovanje i izgradnja)
- Identifikacija i obeležavanje poljoprivrednog zemljišta u javnoj svojini
- Uređenje atarskih puteva
- Protiverozione mere na poljoprivrednom zemljištu
- Izrada i realizacija Programa privođenja kulturi obradivog poljoprivrednog zemljišta

- Sufinansiranja rada protivgradne zaštite (nabavka raketa i angažovanje strelaca)

2. Unapređenje stručnog znanja i organizovanosti poljoprivrednih proizvođača u oblasti proizvodnje i plasmana poljoprivrednih proizvoda i promocija razvojnih potencijala

- Edukacija poljoprivrednika,
- Organizacija odlaska na sajmove nosioca poljoprivrednih gazdinstava, preduzetnika i privrednika u oblasti proizvodnje i prerade poljoprivrednih proizvoda
- Pospešivanje udruživanja poljoprivrednika i sufinansiranje rada njihovih udruženja

3. Unapređenje stočarstva

- Sufinansiranje nabavke rasnih grla i veterinarskih usluga veštačkog osemenjavanja, u cilju unapređenja rasnog sastava stoke.
- Sufinansiranje veterinarskih usluga veštačkog osemenjavanja krava plotkinja evidentiranih u gazdinstvima sa teritorije opštine Doljevac u iznosu od po 500,00 dinara po grlu u toku godine, a najviše u ukupnom iznosu od =500.000,00 dinara sa PDV-om. Za izbor vršioca poslova veštačkog osemenjavanja krava raspisati javni konkurs.

Za sprovođenje mere – zaduženo Odeljenja za privredu i finansije.

4. Unapređenje proizvodnje, prerade i plasmana poljoprivrednih proizvoda

- Uređivanje prostora zelenih i stočnih pijaca
- Sufinansiranje aktivnosti preduzetnika i privrednika u oblasti prerade i plasmana poljoprivrednih proizvoda, vezanih za sertifikovanje, promovisanje, brendiranje, ...

5. Unapređenje zadrugarstva

Broj poljoprivrednih gazdinstava u Opštini, prema podacima popisa poljoprivrede iz 2012. godine, iznosio je 3.828 registrovanih gazdinstava, da bi se taj broj u 2014. godini povećao na 4.200 gazdinstava. Položaj žena angažovanih u poljoprivredi je takođe veoma nepovoljan. Samo 15% nosioca gazdinstava su žene, najveći udeo žena je angažovan na porodičnom gazdinstvu, ali ne i stalno zaposlen. Nema stalno zaposlenih na porodičnim gazdinstvima, a među menadžerima gazdinstava pravnih lica skoro da nema žena. Nema podataka o broju žena koje su neformalno angažovane na gazdinstvima pravnih lica.

Znatno je manje žena zaposleno u odnosu na muškarce, a broj žena koje obavljaju samo neplaćene kućne poslove je skoro tri puta veći u odnosu na muškarce sa istim statusom. Znatno više muškaraca nego žena ima prihode od imovine (a možemo pretpostaviti da znatno manje žena ima i imovinu na svom imenu).

Organizuju se u saradnji sa jednicom lokalne samouprave, javnim ustanovama svake godine javni radovi, kako bi se angažovale i nezaposlene žene i smanjila stopa nezaposlenosti. / Izvor : Komisija rodne ravnopravnosti Opštine Doljevac

2021. - 4.600.000. sredstva lokalne samouprave za uređenje atarskog prostora i , donacije. Sredstva su obezbeđena iz budžeta opštine.

2020. – 4.600.000. sredstva lokalne samouprave , sredstva su korišćena za
-Realizaciju aktivnosti u okviru Program zaštite, uređenja i korišćenja poljoprivrednog zemljišta za 2020. godinu
-Unapređenje stručnog znanja i organizovanosti poljoprivrednih proizvođača u oblasti proizvodnje i plasmana poljoprivrednih proizvoda i promocija razvojnih potencijala
-Unapređenje stočarstva
-Unapređenje proizvodnje, prerade i plasmana poljoprivrednih proizvoda
-Unapređenje zadrugarstva
2019.- 4.600.000 sredstva lokalne samouprave
2018. – 4.500.000 sredstva lokalne samouprave

Budžetski program 6. Zaštita životne sredine

2021. - 68.610.635 sredstva iz budžeta lokalne samouprave, sredstva su namenjena za - Upravljanje zaštitom životne sredine i prirodnih vrednosti ,Upravljanje komunalnim otpadom.Upravljanje otpadnim vodama.
2020.- 68.909.000 sredstva iz budžeta lokalne samouprave – program korišćenja sredstava.
2019. - 68.718.450 sredstva iz budžeta lokalne samouprave
2018. – 53.055.669 sredstva iz budžeta lokalne samouprave

Budžetski program 7. Putna infrastruktura

2021.- 59.435.000 sredstva iz budžeta lokalne samouprave – sredstva su namenjena za održavanje puteva, sanacija klizišta, bezbednost u saobraćaju.
2020. – 309.650.000 ukupna sredstva – 159.650.000 sredstva iz budžeta lokalne samouprave + 150.000.000 sredstva iz drugih prihoda/donacije/porez , postoji poseban P R O G R A M KORIŠĆENJA SREDSTAVA ZA UNAPREĐENJE BEZBEDNOSTI SAOBRAĆAJA NA TERITORIJI OPŠTINE DOLJEVAC ZA 2020. GODINU.
2019. – 69.100.000 sredstva iz budžeta lokalne samouprave
2018. – 59.350.00 ukupna sredstva – 32.250.000 sredstva iz budžeta lokalne samouprave + 27.100.000 sredstva iz drugih donatora/donacije/porezi.

Budžetski program 8.Predškolsko vaspitanje

Sredstva su namenjena za funkcionisanje predškolskih ustanova – PU Lane Doljevac. Pravo na naknadu troškova, pod uslovima iz Pravilnika,imaju:

1. deca bez roditeljskog stranja
2. deca sa smetnjama u razvoju i deca sa invaliditetom, i
3. deca korisnika novčane socijane pomoći.

*Odluka o ekonomskoj ceni boravka dece u PU Lane.

2021. – 51.647.417 ukupna sredstva – 43.091.417 sredstva iz budžeta lokalne samouprave + 8.556.000 sredstva iz drugih prihoda , donacije/porezi
2020.- 50.990.000 ukupna sredstva - 42.790.000 sredstva iz budžeta lokalne samouprave + 8.200,000 sredstva iz drugih prihoda / donacije/porezi

2019. – 81.670.000 ukupna sredstva – 75.810.000 sredstva iz budžeta lokalne samouprave + 5.860.000 sredstva iz drugih prihoda – URAĐENA KOMPLETNA REKONSTRUKCIJA OBJEKATA PU LANE NA TERITORIJI OPŠTINE DOLJEVAC – FAZA I
2018. – 200.543.000 ukupna sredstva – 111.983.000 sredstva iz budžeta lokalne samouprave + 88.560.000 sredstva iz drugih prihoda - URAĐENA KOMPLETNA REKONSTRUKCIJA OBJEKATA PU LANE NA TERITORIJI OPŠTINE DOLJEVAC – FAZA II
Uspešno je završena rekonstrukcija objekata PU Lane u predviđenom roku.

Budžetski program 9. – Osnovno obrazovanje

Sredstva su namenjena za funkcionisanje osnovnih škola na teritoriji opštine, rekonstrukciju objekata, adaptiranje objekata za obrazovanje odraslih.

2021. – 42.851.000 ukupna sredstva - 42.251.000 budžet lokalne samouprave + 600.000 drugi prihodi

2020. – 179.180.276 ukupna sredstva – 39.070.000 sredstva lokalne samouprave + 140.110.276 donacije

2019. – 43.770.000 ukupna sredstva – 32.170.000 sredstva iz budžeta lokalne samouprave + 9.000.000 donacije

2018. – 82.090.000 ukupna sredstva – 28.090.000 sredstva iz budžeta lokalne samouprave + 54.000.000 donacije.

Budžetski program 10. Srednje obrazovanje

Sredstva su namenjena za funkcionisanje srednjih škola. Na teritoriji Opštine Doljevac – funkcionišu dva odeljenja Ekonomske škole Niš.

2021.- 2.833.000 budžet lokalne samouprave

2020. – 2.833.000 budžet lokalne samouprave

2019. – 2.625.500 budžet lokalne samouprave

2018. – 1.900.00 budžet lokalne samouprave

Budžetski program 11. Socijalna i dečija zaštita

Među korisnicima socijalne pomoći više je žena nego muškaraca. Socijalna pomoć je namenjena siromašnim porodicama, zatim kao dečiji dodatak, tuđa nega i pomoć i sl. Stopa zaposlenosti je izrazito niska, a broj zaposleni čine samo 7.7% od ukupnog broja stanovnika. Među zaposlenima i onima koji su evidentirani kao nezaposleni (vidljivi na tržištu rada) više je muškaraca nego žena. Radni kontigent stanovnika – od 15 do 64 godina je 5674 žena i 6198 muškaraca, podatke smo dobili iz Službe dečije zaštite Doljevac . Znatno je manje žena zaposleno u odnosu na muškarce, a broj žena koje obavljaju samo neplaćene kućne poslove je skoro tri puta veći u odnosu na muškarce sa istim statusom. Znatno više muškaraca nego žena ima prihode od imovine (a možemo pretpostaviti da znatno manje žena ima i imovinu na svom imenu). Organizuju se u saradnji sa jednicom lokalne samouprave, javnim ustanovama svake godine javni radovi, kako bi se angažovale i nezaposlene žene i smanjila stopa nezaposlenosti. Nezaposlenih žena ima 1160 dok nezaposlenih muškaraca ima 1634. Zaposlenih žena ima 615, a zaposlenih muškaraca 846.

Socijalnu pomoć, tuđu negu prima 1658 žena i 1571 muškarac.

Cena vrtića 3500 dinara za roditelji koji ne plaćaju ekonomsku cenu boravka dece u predškolskoj ustanovi, su korisnici socijalne pomoći i samohrani roditelji. Deca do 7 godina koja primaju

dečiji dodatak 540 devojčica i 615 dečaka. Ukupan broj dece na teritoriji Opštine Doljevac koji prima dečiji dodatak i druge vrste pomoći je 1305 devojčica i 1416 dečaka.

2021. - 30.454.200 budžet lokalne samouprave

2020. – 28.875.936. budžet lokalne samouprave - porodilje su u skladu sa Pravilnikom ostvarile prava na nadoknadu u visini od 10.000,00 rsd – na osnovu utvrđenih kriterijuma pravilnikom koji je usvojen decembra 2019.

Takođe utvrđena su pravila ko može postati korisnik narodne kuhinje na teritoriji Opštine Doljevac, koja se finansira iz budžeta lokalne samouprave .Pravilnik o radu Narodne kuhinje usvojen decembra 2019.

2019. – 29.570.000 sredstva iz budžeta lokalne samouprave.

2018. – 30.942.772 ukupna sredstva – 28.282.772 budžet lokalne samouprave + 2.660.000 donacije.

Budžetski program 12. Primarna zdravstvena zaštita

Podaci o broju lekara pokazuju da je najmanji broj lekara specijalista dostupan za zdravstvenu zaštitu žena – na 1000 stanovnika – 0.26%, kao i da je broj žena obuhvaćenih zdravstvenom zaštitom u toku prvog trimestra trudnoće nepotpun – 53.9%. Ukupan broj lekara prema podacima iz 2017. je 38 na teritoriji Opštine Doljevac.

2021. - 5.500.000 sredstva iz budžeta lokalne samouprave

2020. – 5.350.000 sredstva iz budžeta lokalne samouprave

2019. – 6.850.000 sredstva iz budžeta lokalne samouprave

2018. – 20.850.000 – 7.350.000 sredstva iz budžeta lokalne samouprave + 13.500.000 donacije za sanaciju zdravstvenih ustanova

Budžetski program 13. Razvoj kulture

Donacije nevladinim organizacijama ne obuhvata direktno ženske organizacije , jer na teritoriji opštine ne postoji nijedna registrovana ženska organizacija, niti organizacija koju vode žene, niti organizacija koja se usko bavi programima i projektima namenjenim ženskoj populaciji.

Sportski klubovi, postoji Kulturno umetničko društvo – koje je i bilo korisnik sredstava Opštine Doljevac, 2020. U iznosu od 150.000,00 rsd, upućen zahtev Skupštini Opštine za pomoć unapređena razvoja kulturno - umetničkog društva i realizaciju aktivnosti. Udruženja koja su bila korisnici sredstava na osnovu javnog konkursa 2020.

Podsticaji kulturnom i umetničkom stvaralaštvu – nije namenjeno isključivo ženama, ali je plan Komisije rodne ravnopravnosti da se podstaknu žene na kulturno istorijsko stvaralaštvo, promociju nasleđa, literarnih i likovnih radova, kao i organizovanje tradicionalnih i novih kulturno –umetničkih manifestacija. Ostvarivanje i unapređivanje javnog interesa u oblasti javnog informisanja – promocija medijske pismenosti i povećana informisanost žena.

(Na osnovu člana 9. Uredbe o sredstvima za podsticanje programa ili nedostajućeg dela sredstava za finansiranje programa od javnog interesa koje realizuju udruženja („Službeni glasnik RS”, broj 16/18),

Komisija za sprovođenje postupka javnog konkursa za dodelu sredstava udruženjima iz budžeta Opštine Doljevac, za finansiranje programa/projekata čiji su nosioci/partneri udruženja i druge organizacije civilnog društva koje su registrovane i deluju na teritoriji opštine Doljevac, na sednici održanoj dana 21. februara 2020. godine,)

- Udruženje boraca NOR-a opštine Doljevac (UBNOR)
- Udruženje invalida
- „Živeti uspravno“ Doljevac
- NVO „Centar za razvoj poljoprivrednog preduzetništva“ Pukovac
- Udruženje roma „Romski centar Doljevac“ - Godina inkluzije projekat u kom su učestvovali i žene i muškarci.
- Lovačko udruženje „Toplica“ Doljevac
- Udruženje građana roma „BOŽJA PRAVDA“ Šainovac
- Udruženje penzionera opštine Doljevac - i u okviru njihovog programa bilo je podjednako učešće i žena i muškaraca.

2021. – 24.304.911 ukupna sredstva - 23.204.911 sredstva lokalne samouprave + 1.100.000,00 sredstva iz drugih prihoda.

2020. – 22.419.000 ukupna sredstva – 21.685.000 sredstva lokalne samouprave + 734.000 donacije

2019. – 24.446.000 ukupna sredstva – 22.257.000 sredstva lokalne samouprave + 2.189.000 donacije

2018. – 18.015.492 ukupna sredstva – 17.401.492 sredstva lokalne samouprave + 614.000 donacije

Budžetski program 14. Razvoj sporta i omladine

Razvoj sporta i omladine 2,1%, usvojen je lokalni akcioni plan za mlade .Lokalna samouprava budžet je predvidela za - Podršku lokalnim sportskim organizacijama, udruženjima i savezima. – Nažalost opština nema nijedan ženski sportski klub, ali ima jako uspješne sportistkinje u karateu i džudou. Sprovođenje omladinske politike – koja je definisana LAP-om za mlade, - Održavanje postojećih sportskih objekata (stadiona, igrališta,svlačionica) – koji su namenjeni i ženskoj populaciji.

2021. - 12.800.000 sredstva lokalne samouprave

2020. – 12.750.000 sredstva lokalne samouprave

2019. – 12.850.000 sredstva lokalne samouprave

2018. – 12.550.000 sredstva lokalne samouprave

Budžetski program 15. Lokalna samouprava

Ravnopravno učešće žena u odlučivanju ne odnosi se samo na formalnu zastupljenost žena na javnim funkcijama, iako je veoma značajna, već i na mogućnosti da žene učestvuju u procesima donošenja odluka, da budu informisane i konsultovane o lokalnim prioritetima i lokalnim problemima, da se umrežavaju, udružuju i učestvuju u javnom životu zajednice.

Žene čine većinu zaposlenih u lokalnoj samoupravi i većinu rukovodioca.

Žene čine većinu zaposlenih u lokalnoj samoupravi i većinu rukovodioca. U lokalnoj samoupravi na rukovodećim mestima od 10 lica, 4 su žene. Načelnica za opšte poslove i načelnica opšte uprave su i članice komisije rodne ravnopravnosti.

U skupštini od 37 odbornika i odbornica 25 je muškaraca, 12 žena.

Lica koja su zaposlena u lokalnoj samoupravi na poslove za odlučivanje o upravnim stvarima od 11 zaposlenih – 6 žena , 5 muškaraca.

Lica koja su zaposlena u lokalnoj samoupravi za vođenje upravnih postupaka, 4 zaposlene – 4 žene.

2021. – 192.782.760 ukupna sredstva - 192.247.760 budžet lokalne samouprave + 535.000 drugi prihodi

2020. – 198.138.000 ukupna sredstva – 191.355.000 budžet lokalne samouprave + 6.783.000 drugi prihodi

2019. – 176.880.500 ukupna sredstva – 176.160.500 budžet lokalne samouprave + 720.000 drugi prihodi

2018. – 160.718.452 ukupna sredstva – 155.718.452 budžet lokalne samouprave + 5.000.000 drugi prihodi

Budžetki program 16. Politički sistem lokalne samouprave –

Skupština i izvršni organi

Rashodi za zaposlene čine 21,1% budžeta Opštine Doljevac – informacije koje smo dobili od strane lokalne samouprave jesu da je u javnim institucijama i lokalnoj samoupravi - žene čine većinu zaposlenih u lokalnoj samoupravi i većinu rokovodioca.

Konsultacije o lokalnim programima i politikama se održavaju, ali nema evidencije o broju žena i muškaraca koji na njima učestvuju. Oktobra 2021. organizovana je Javna rasprava za nacrt budžet za 2022.

2021. – 31.721.000 sredstva iz budžeta lokalne samouprave

2020. - 32.505.000 sredstva iz budžeta lokalne samouprave

2019. – 33.362.500 sredstva iz budžeta lokalne samouprave

2018. – 23.871.951 sredstva iz budžeta lokalne samouprave

Budžetski program 17. Energetska efikasnost i obnovljivi izvori energije

Sredstva su namenjena rekonstrukciji i uređenju fasada, kotlarnica, zamenom stolarije i sl. na javnim objektima i površinama.

2021. - 1.000.000 sredstva iz budžeta lokalne samouprave

2020. – 600.000 sredstva iz budžeta lokalne samouprave

2019. – 1.600.000 sredstva iz budžeta lokalne samouprave

2018. – 2.500.000 sredstva iz budžeta lokalne samouprave

INTEGRISANJE RODNE PERSPEKTIVE

Na osnovu pregleda programskih informacija u Odlukama o budžetu opštine Doljevac, opština nije ispunila zakonsku obavezu i nije započela primenu rodno odgovornog budžetiranja.

Ni u jednom od programa žene nisu istaknute kao ciljna grupa, nisu prepoznati rodni aspekti niti specifični rodno uslovljeni izazovi.

U aktivnostima u okviru programa indikatori nisu rodno osetljivi niti su aktivnosti formulisane rodno osetljivo. Nema aktivnosti ili projekata koje su usmerene na odgovor na rodno uslovljene potrebe ili rodno uslovljene razlike u potrebama. Kompletan budžet opštine Doljevac definisan je uopšteno, bar ono što je javno dostupno i što smo dobili na upit od strane Komisije za rodnu ravnopravnost.

Podaci u Odluci o budžetu su minimalni, a izveštaji o učinku nisu javno dostupni. Iako se formalno organizuju javne rasprave, budžet opštine je netransparentan.

Nalazi fokus grupa - konsultacija sa građanima i građankama

16 fokus grupa u 8 mesnih zajednica Opštine Doljevac – Malošište, Doljevac, Pukovac, Belotinac, Rusna, Kočane, Mekiš, Knežica – organizovane su u periodu januar-mart 2021. Fokus grupama su prisustvovali građani /meštani pomenutih zajednica starosnog doba od 16 – 60 godina u proseku. *Uglavnom je većina učesnika bila mlađe starosne dobi.

Grupe su činili učesnici takođe različitog obrazovanja, različitih interesovanja, ciljeva, kao i socijalno-ekonomskog položaja tako da je to omogućilo stvaranje realne slike i kreiranja mera i preporuka za aktivnosti u daljem periodu.

Fokus grupe okupljale su maksimalno 10 osoba po grupi, trajale u proseku 45 min do 1 h i 30 min u zavisnosti od interakcije grupe.

Pojam rodna ravnopravnost u proseku je bio poznat učesnicima. Mlađa populacija od 16 – 45 godina je jasnije shvatala pojam kao i sam ynačaj rodna ravnopravnosti i rodno dogovornog budžetiranja. Dok je populacija od 45 – 50 godina taj pojam doživela kao nametnuti pojam od strane državne uprave i Evropske Unije. Populacija preko 50 godina rodnu ravnopravnost i rodnodogovorno budžetiranje doživljava kao izjednačavanje muškaraca i žena i smatra da je to dovelo do povećanja broja razvoda brakova, kao i da je pojam rodne ravnopravnosti uveden samo da bi se dobila sredstva od strane Zapada.

Najupečatljiviji detalji su porodične vrednosti – starija muška populacija smatra da pojam narušava porodične vrednosti. Žene koje su nezaposlene i nikada nisu radile pojam rodne ravnopravnosti doživele su kao bund modernih žena i smatraju da sve mere i zakone koji su uvedeni nijedan se njih konkretno nije dotakao i sebe smatraju nevidljivim. Učesnici nižeg obrazovanja odnosno samo sa završenom osnovnom školom su istakli da ih se to ne tiče, jer ih niko nikada ni za šta ne pita. Mlađa grupa učesnika od 40 godina smatra da je uvođenje rodne ravnopravnosti olakšalo zapošljavanje i muškaraca i žena, smatraju da i dalje postoje stereotipi da su neki poslovi izrazito muški ili izrazito ženski, dok su za pokretanje sopstvenog biznisa i dalje odvažni uglavnom muškarci.

Mlađi ispitanici uzrasta od 18 -30 godina imali su pozitivne komentare smatraju da rodna ravnopravnost i rodno odgovorno budžetiranje dosta pomaže u zapošljavanju, naročito u nerazvijenim opštinama poput Doljevca, jer time što je uveden zakon o pomenutim pojmovima doprinelo je da i lokalna samouprava i javni sektor, i privatnici moraju poštovati i upošljavati i muskarce i žene, ali i mlađu populaciju bez radnog iskustva.

Poznavanje pojma rodno odgovorno bužetiranje

Od ukupno 160 učesnika – 16 fokus grupa, njih 9 je reklo da je za pojam čulo ili da zna o čemu govorimo.

Članovi projektnog tima , moderatori su učesnicima razjasnili pojam i sam značaj rodno odgovornog budžetiranja na lokalnu, ali nažalost nisu imali prilike do sada da se susretnu sa istim. Učesnici od 17-45 godina su delimično putem medija nešto i čuli o pojmu ali se nisu dublje bavili istim.

Grupa od 45-55 pojam čuje putem informativnih emisija, ali i dalje smatra da im to nije od važnosti jer ne znaju ni gde idu javni novci. Dok starija populacija smatra da je to opet neki zapadnjački termin koji nam je nametnut, a da ga ni vlast ne razume već sprovodi *s brda s dola. Od 16 učesnika na jednoj od fokus grupa tek njih 3 je videlo javno objavljene dokumente Opštine Doljevac. Tabelarni prikaz budžeta im nije jasan. Jednostavno kažu da osim organizovanja nekoliko manifestacija, asfaltiranja ulica i zamena ulične rasvete, oni budžet opštine ne vide i ne znaju kuda idu sve ove cifre. Budžet je javno dostupan kao i ostale donacije i namenska trošenja novca, ali građani nikada se time nisu bavili.

141 učesnik- 16 fokus grupa nije posetio sajt opštine gde se javno objavljuu dokumenta / smatraju da ih niko ne pita za odluke i da ih se onda i ne tiču.

Sajt opštine posetilo je njih 19 kad im je bio potreban kontakt centar tokom covid pandemije i policijskog časa da dobiju dozvole za kretanje prilikom obavljanja poljoprivrednih radova. Poznaju ponekog odbornika koji je iz njihovog mesta. Nisu informisani da postoji Komisija rodne ravnopravnosti. Nisu informisani da postoji Kancelarija za mlade – njih dvoje su rekli da su načuli, ali da su prilikom posete opštini dobili informaciju da kancelarija postoji formalno na papiru. Nisu upoznati sa dokumentima poput LAP za mlade i LAP rodne ravnopravnosti.

Od ukupno 160 učesnika 16 fokus grupa - njih 5 je čulo da Opština ima budžet za javne konkurse na koje mogu konkurisati građani ali nisu imali prilike da konkurisu jer ne znaju ni kako ni gde ni kada to treba činiti.

Od 160 učesnika 16 fokus grupa - njih 10 je na naše pojašnjenje reagovalo da su možda i bili korisnici opštinskih sredstava indirektno jer su bili članovi kulturno - umetničkog društva i u okviru toga su koristili.

Učesnici 16 fokus grupa su nas da imaju samo jedan medijski servis i od skora dva .

Učesnici su nas informisali da ne znaju da postoji nvo u Doljevcu, ni za mlade ni za uopšte građane. Nikada nisu učestvovali u javnim raspravama niti događajima u okviru lokalne samouprave.

Članica komisije rodne ravnopravnosti, koja je na samom početku realizacije projekta pružila podršku projektnom timu i obezbedila uvid u zvaničnu dokumentaciju Opštine Doljevac, posetila je fokus grupe u 8 mesnih zajednica i tom prilikom zajedno sa projektnim timom učesnicima predstavila da je komisija imala aktivnosti, kao i da je sproveda deo predviđenih aktivnosti iz lap-a, ali im nije dala pojasnjenje koje su to aktivnosti.

U razgovoru sa preduzetnicom na 16 fokus grupa učesnicima je pojasnjeno kako mogu pokrenuti sopstveni biznis i da mogu koristiti sredstva i nacionalnih insitucija i lokalne samouprave.

Dok im se za bezbednost – i sprečavanje porodičnog nasilja i nasilja nad ženama i decom članica tima psiholog koji saraduje sa Policijskom upravom Doljevac pojasnila da u svakom trenutku mogu prijaviti nasilje, ali nažalost građani su rekli da su neinformisani kako i kome na lokalnu mogu prijaviti nasilje, da osim mup-a, a ovo su male sredine i svi se znaju i vladaju stereotipi da je *stid i sramota okarakterisati svoju porodicu kao nasilnicku, ne postoji adekvatno psihološko besplatno savetovanje, savetovanje koje ce pružiti pravnu pomoc i nažalost svi akti o bezbednosti ostaju mrtvo slovo na papiru.

Poznavanje rada Komisije RR, lokalne samouprave i javnih institucija

Postojane Komisije od 160 učesnika tek njih 10% je čulo da postoji , ostali nisu upoznati sa načinom rada i nadležnostima iste. Upoznali smo ih sa LAP –om RR, kao i mogućnostima da se priključe aktivnostima lokalne samouprave, mogućnostima da predlažu aktivnosti i budu inicijatori istih. Nisu upoznati sa budžetom i mogućnostima namenskog trošenja javnih sredstava na aktivnosti u okviru kojih bi delovali i građani.

Poznavanje rada lokalne kancelarije za mlade

Dvoje učesnika je čulo i mislilo da kancelarija za mlade radi i postoji u opštini, međutim prilikom informisanja saznali su da formalno postoji, ali da praktično ne postoji.

LAP za mlade su videli i upoznali se sa sadržajem na fokus grupi, ali ne znaju ni kada je usvojen ni koje predložio takve mere i preporuke, niti su informisani kako će to uticati na promene i poboljšanje kvaliteta života u lokalnoj zajednici.

Fokus grupi prisustvovali su zainteresovani članovi komisije i zaposleni u lokalnoj samoupravi i javnim insitucijama, dobili smo informacije da je Komisija imala aktivnosti i ostao je predlog da nam proslede informacije o aktivnostima..Napravljen je načelni dogovor da im na kraju dostavimo mere i preporuke kako da unaprede svoj rad

*Ukupan broj učesnika bio je 148, geografske rasprostranjenosti, - Opština Doljevac, jednakom polnom podelom učesnika, s tim da je procentualno bilo 60 % žena i 40%muškaraca. Starosnog doba većina učesnika bili su od 17-40 godina, dok je u manjini bilo osoba od 40 do 65 godina.Učesnici su bili različitog stepena obrazovanja, ekonomskog staleža, različitih interesovanja.Fokus grupa , u proseku, trajala je 1 sat i 15 minuta, diskusija je bila dinamična i učesnici su bili kritični, ali i pozitivno oduševljeni spremni za predlaganje i diskusiju kako bi se

odabralo najbolje rešenje.* Svi učesnicisu jednoglasno dali pozitivan komentar i zelju za ucesce u kreiranju javnih politika, sprovođenju aktivnosti i zalaganju za ravnopravnu zajednicu. Pozitivne reakcije jesu bile i na mogućnost okupljanja jer su izrazili pozitivno oduševljenje i priliku da učestvuju na događaju, naročito u toku pandemije, i na pozitivnu reakciju jer su poštovane sve epidemiološke mere, a opet organizovana interaaktivna radionic

PREPORUKE ZA UNAPREĐENJE

1. Doneti do 31. marta 2022. godine plan uvođenja rodno odgovornog budžetiranja i objaviti ga na sajtu opštine, u skladu sa Zakonom i uputstvom Ministarstva finansija. Na osnovu prioriteta definisanih kroz konsultacije, ali i politike u oblasti rodne ravnopravnosti, programi koji su prioritetni su:

- socijalna zaštita - u smislu sprečavanja nasilja prema ženama, zatim alternativnih usluga socijalne zaštite uključujući i alternativne termine za čuvanje dece, praćenja korisnika/ca usluga socijalne zaštite po polu,
- poljoprivreda i ruralni razvoj u smislu sprovođenja dodatnih konsultacija o potrebama i podrške, umrežavanja i promovisanja žena aktivnih u poljoprivredi
- opšte usluge lokalne samouprave, u cilju finansiranja konsultacija i rodne analize za izradu novog Lokalnog akcionog plana, a zatim obuke za primenu ROB kao i podršku za jačanje ženskog aktivizma i umrežavanja žena.

2. Unaprediti sistem prikupljanja i objavljivanja podataka o budžetu opštine, u smislu ispunjavanja zakonskih obaveza o korisnicima programa i usluga razvrstanih po polu.

3. Uključiti žensku odborničku mrežu, Savet za rodnu ravnopravnost i lice za rodnu ravnopravnost u praćenje primene ROB i u delu definisanja rodno odgovornih ciljeva programa i u delu definisanja indikatora za budžetske programe, ali i pripreme izveštaja o učinsku budžetskih programa.

4. Podržati umrežavanje žena i razmenu isksustava sa ženskim organizacijama iz Niša i organizovati aktivnosti za osnaživanje žena.

5. Jasno definisati rashode i prikaze iz rodne perspektive.

6. Pristupiti izradi novog LAP –a rodne ravnopravnosti za period 2022. do 2024.

Izvori informacija i podataka o budžetu:

<https://www.opstinadoljevac.rs/2020/skupstina/23.07./I-izmenaProgramaKoriscenjaSredstavaZaZastituiUnapredjenjeZivotneSredine2020.pdf>

<https://www.opstinadoljevac.rs/2018/privremeniOrgan/12.12./ProgramKoriscenjaSredstavaZaUnapredjenjePolj2019.pdf>

<https://www.opstinadoljevac.rs/2020/skupstina/17.12./OdlukaoBudzetuZa2021.pdf>

<https://www.opstinadoljevac.rs/2019/skupstina/17.12./ProgramKoriSredstavazaUnapredjenjePoljDoljevac2020.pdf>

<https://www.opstinadoljevac.rs/2020/skupstina/23.07./OdlukaoPristupanjuIzradiPlanaRazvoja-2021-2029.pdf>

<https://www.opstinadoljevac.rs/2019/skupstina/17.12./PKSzaZastituiUnapredjenjeZivotneSredine2020.pdf>

<https://www.opstinadoljevac.rs/2019/skupstina/17.12./ProgramKoriscenjaSredstavaZaUnapredjenjeSao.pdf>

<https://www.opstinadoljevac.rs/2019/skupstina/07.03./PravilnikRegresiranjeLane.pdf>

<https://www.opstinadoljevac.rs/2018/skupstina/06.08./odlukaLane.pdf>

<https://www.opstinadoljevac.rs/2019/skupstina/17.12./OdlukaoFinansijskojPomociNezaposlimPorodiljama2019.pdf>

<https://www.opstinadoljevac.rs/2019/skupstina/17.12./PravilnikoNarodnojKuhinji.pdf>

<https://www.opstinadoljevac.rs/2020/skupstina/17.12./OdlukaoBudzetuZa2021.pdf>

<https://www.opstinadoljevac.rs/2020/skupstina/17.12./LAPzaMladeZa2021.pdf>

<https://www.opstinadoljevac.rs/2020/skupstina/17.12./OdlukaoBudzetuZa2021.pdf>

<https://www.opstinadoljevac.rs/2020/skupstina/17.12./OdlukaoBudzetuZa2021.pdf>

<https://www.opstinadoljevac.rs/2021/skupstina/SO29.06OV23.06/rebalansBudzeta2-2021.pdf>

<https://www.opstinadoljevac.rs/2020/skupstina/17.12./AkcioniPlanZaposljavana2021.pdf>

<https://www.opstinadoljevac.rs/2017/odluke-skupstine/15.12/budzetZa2018.pdf>

<https://www.opstinadoljevac.rs/2017/odluke-skupstine/15.12/budzetZa2018.pdf>

<https://www.opstinadoljevac.rs/2019/skupstina/17.12./Budzet2020.pdf>

<https://www.opstinadoljevac.rs/2020/skupstina/17.12./OdlukaoBudzetuZa2021.pdf>